

VOLUM 91 NÚMERO 4 OCTUBRE/NOVEMBRE/DESEMBRE 2008

ANNALS DE MEDICINA

INCLOU **L'Informatiu****EDITORIAL**Tres vegades per molts anys! *X. Bonfill* 157**VIDRE I MIRALL: EL CENTENARI D'ANNALS DE MEDICINA***Annals de Medicina: apunts sobre els seus orígens. À. Martínez Vidal, J. Pardo Tomás* 158*Annals de Medicina 1945 - 1993. M. Foz* 162*Annals de Medicina. Sisena etapa (1998 - ...). X. Bonfill, M. Gorgues* 166**deBAT a deBAT: EL MALTRACTAMENT DEL PERSONAL SANITARI**El maltractament del personal sanitari. *A. Caralps* 170Els professionals sanitaris i la violència al lloc de treball. *C. Urios* 173L'assetjament psicològic (*mobbing*) a l'àmbit del personal sanitari. *G. Oteros* 177**RODA CONTÍNUA DE FORMACIÓ I CONSENS**Cultura del secret. *Comissió Deontològica del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona* 181Punta al llapis. Cambres espaiadores i nebulitzadors en l'asma aguda. *A. M. Pedro* 185**SENSE AMNÈSIA**Memòries de la cirurgia en les Brigades Internacionals. *M. Broggi* 188Eponímia mèdica catalana. La periostitis deformant de Soriano. *E. Guardiola, J.-E. Baños* 193**FENT DE ...**Premi Jordi Gol i Gurina 2008. *G. Verger* 198Fent de pacient i d'acompanyant. El pes de les decisions. *M. Balcells* 201**DE LLIBRE**

Jerome Groopman. "¿Me está escuchando doctor? Un viaje por la mente de los médicos".

Comentari de J.-E. Baños 203

Annals de Medicina

Publicació de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears

Raó d'ésser: *Annals de Medicina* pretén ser, principalment, un vehicle de formació i comunicació entre els socis de l'Acadèmia, i entre aquests i l'entorn social i sanitari més proper. Per això, posarà un èmfasi especial en els aspectes de formació continuada, de divulgació, de debat, de síntesi, d'ètica, d'interdisciplinarietat i de sensibilitat sanitàries que més i millor poden ajudar a assolir aquells objectius. *Annals* ha de reflectir l'esperit plural, i obert i independent de l'Acadèmia i alhora ha de contribuir a impulsar els objectius històrics pels quals aquesta institució es va crear i que la justifiquen.

Consell Directiu

Josep Antoni Bombí Latorre
Josep Monterde Junyent
Miquel Roca Bannasar
Àlvar Net Castell
Josep M. Carrera Macià
Lluís Blanch Torra

Consell Editorial

Salvador Altimir Losada
Raúl Álvarez Mathieu
Fermí Aramburo Hostench
Antoni Aranzana Martínez
Albert Badia Sancho
Joaquim Barceló Obregón
Miquel Barnadas Vintró
Carles Berché Cruz
Carme Bertral López
Ramon Bofill Brosa
Daniel Brotons Cuixart
Carles del Cacho García
Jaume Canet Capeta
Francesc Carreras Costa
M. Àngels Casals Font
Pere Casán Clarà
Josep M. Casanova Seuma
Manuel Chanovas Borràs
Anna Cisteró Bahima
Eulàlia Cladellas Oliveras
Carles Codina Jané
Pere Coll Figa
Josep Cucurull Canosa
Empar Cuxart Fina
Joaquim Danés Valeri
Josep Deví Bastida
Albert Fernández de Sevilla
Francesc J. Ferrer Masip
Ramon Florensa Brichs
Jordi Florez Orriols
Vicenç Fonollosa Pla
Dolors Forés García
Gemma García Parés
Mª Lluïsa Gelabert Cubiló
Montserrat Gil Prades
Javier González Lagunas
Carles Guarnier Aguilar
Ferran Guedea Edo
Lluís de Haro Martín
Pablo Hernando Robles
Jaume Iglesias Solà
Albert Isidro Llorens
Dolores Jaraquemada
Pérez de Guzmán

Carles Jordi Gomariz
Belén Lloveras Rubio
Lluís Marco Torreado
Víctor J. Mari Balcells
Gabriel Martí Amengual
Andreu Martín Sánchez
Alberto Martínez Castelao
Ferran Mascaró Ballester
Marta Massanella Luna
Dídac Mauricio Puente
Roberto Mazzara Aguirrezábal
Josep M. Meler Bosch
Carlos Mestres Lucio
Ramon Mª Miralles Pi
Francisca Molero Rodríguez
Rafael Molina Porto
Lluís Moner Coromina
Teresa Moratalla Gellida
Isabel Moreno Gómez
Joan Moya Amorós
Frederic Oppenheimer Salinas
Agustí Panadés Aran
Isabel Pera Fàbregas
Lluís Puig Torregrosa
Rosa M. Quintana Tomàs
Yvonne Ricart Brulles
José Risco Arenas
Joaquim Ristol Pont
Miquel Roca Bannasar
Dulce Rodríguez Mesa
Ismael Roldán Bermejo
Rosa Ros Rahola
Francisco Rubio Borrego
Ricardo Ruiz López
Josep M. Sánchez Colom
Emília Sánchez Ruiz
Raimon Sanmartí Sala
Jordi Sasot Llevadot
Rafael Sentandreu Ramón
Alejandro de la Sierra Iserte
Joan J. Sirvent Calvera
Antoni Sitges Serra
Josep M. Solé Poblet
Susana Subirà Álvarez
Pilar Taltavull Femenies
Ferran L. Tognetta Arena
Pere Toran Montserrat
Pau Torrabadella de Reynoso
Núria Vallcorba Plana
Jaume Valls Canals
Antoni Vernet Tàrrach
Josep Vilanova Trias
Miquel Vilardell Tarrés
Susan Webb Youdale

Director: Xavier Bonfill

Coordinadora editorial:

Marta Gorgues
Casa de Convalescència, 4a pl.
Sant Antoni M. Claret, 171 - 08041 Barcelona
Tel. 93 433 50 70 - Fax 93 291 95 25
Adreça electrònica: mgorgues@santpau.cat

Consultora lingüística i d'estil:

Elena Guardiola

Secretaria i correspondència:

Annals de Medicina
Major de Can Caralleu, 1-7 - 08017 Barcelona
Tel. 93 203 10 50 - Fax 93 418 87 29
Adreça electrònica: academia@academia.cat
Pàgina web: <http://www.academia.cat>

Distribució

Annals es distribueix gratuïtament als socis de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears. A més, es pot consultar íntegrament a la seva pàgina web: <http://www.academia.cat>

Publicitat

Aquelles empreses o institucions que vulguin insertar algun anunci a *Annals* poden contactar directament amb la Secretaria de l'Acadèmia.

Informació Editorial

Annals publicarà bàsicament els treballs que hagi encarregat als autors corresponents. Tot i això, valorarà la pertinença dels manuscrits que li facin arribar sempre i quan s'ajustin a les característiques i necessitats de cada secció. La secció Epistolari està oberta a un rebre, per correu ordinari o electrònic, qualsevol comentari, suggeriment o observació relacionats amb el tema tractat de manera directa o indirecta a la revista. Els *Suplements dels Annals* estan oberts a les societats i filials de l'Acadèmia que vulguin publicar el contingut de les seves jornades, diades, congressos, etc., respectant els criteris establerts.

Publicació autoritzada pel Ministeri de Sanitat com a Suport Vàlid
Reg. Gral. 16-3-78, núm. 6.986
Dipòsit legal: B. 1514-1958
ISSN-0210-7465

“¿Me está escuchando, doctor? Un viaje por la mente de los médicos”

Groopman J. ¿Me está escuchando doctor? Un viaje por la mente de los médicos. Barcelona: RBA, 2008. 299 pàgines. ISBN 978-84-9867-111-7. Traducció d'Esther Roig.

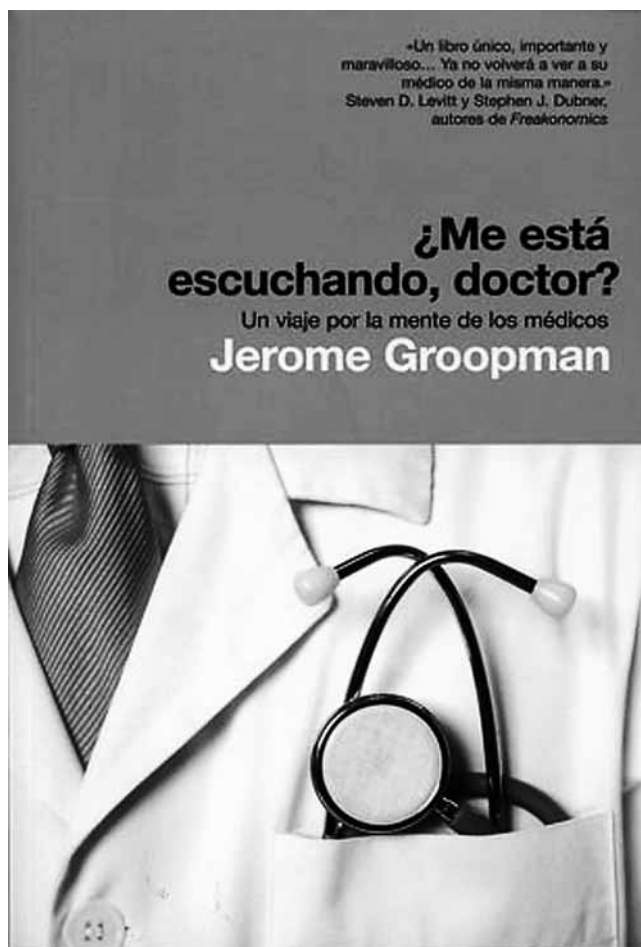
Comentari de Josep-Eladi Baños

Universitat Pompeu Fabra. Barcelona.

Entre els múltiples criteris que es poden utilitzar per classificar els humans, un de molt vàlid és la seva actitud davant les llibreries. Aquesta única conducta diu molt de qui s'arregla en una o altra banda. Uns només entren per cercar una obra específica, mentre que d'altres ho fan per tafanejar entre les piles de llibres a la cerca d'alguna cosa que els pugui interessar. No saben ben bé què poden trobar però és improbable que surtin amb les mans buides. Jo sóc un membre irrecuperable d'aquest segon grup. Pertanyo a aquests individus d'àmplia, i de vegades estèril, curiositat que no és infreqüent que comprin llibres que mai llegiran una vegada fullejats durant alguns minuts. Però de vegades, per atzar, fan troballes excepcionals. Una d'aquestes és l'obra del doctor Jerome Groopman.

Mentre vagarejava en una llibreria gran acompanyat d'una pila d'ociosos, un llibre amb un títol ben poc atractiu va cridar-me l'atenció. L'autor era un prestigiós metge dels Estats Units i el seu títol en anglès semblava molt més revelador, *How doctors think*. Ara ja tocava fullejar-lo. La frase cèlebre de rigor, ara de William James, que introduïa el llibre tenia el seu interès: “*Ens llaurem un ordre deixant fora les parts desordenades*”. L'índex era interessant i els primers paràgrafs de la introducció estimulaven la lectura. La meua voluntat és dèbil i vaig caure en la temptació: l'adquirí.

Al contrari de moltes altres ocasions, vaig llegir el llibre sense incórrer en la promiscuïtat de compartir-lo amb altres lectures. S'ho mereixia, ja que l'obra del doctor Groopman és un exercici obligatori per tots aquells que desitgin entendre què és la professió mèdica i com els

Correspondència: Dr. Josep-Eladi Baños
Departament de Ciències Experimentals i de la Salut
Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida
Universitat Pompeu Fabra
Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona
c/ Dr. Aiguader, 88
Tel. 93 316 08 65
Fax 93 542 28 02
Adreça electrònica: josepeladi.banos@upf.edu

seus membres actuen per elaborar els diagnòstics que permeten avançar en el guariment de la malaltia. Malauradament, no sempre aquest és el resultat final. Groopman ho sap prou perquè és un especialista en sida i càncer des de fa més de trenta anys i sap de fracassos, però també de cures miraculoses. Ha viscut el canvi en el pronòstic de la primera i la milloria en la supervivència de la segona. Però mentrestant ha hagut d'afrontar situa-

cions difícils, resoldre els compromisos complexos de la relació metge-malalt i els errors inherents a l'activitat assistencial. En aquest temps ha elaborat una filosofia de com actuar davant dels malalts afectats de malalties greus i que tenen les seves vides seriosament compromeses. A la seva obra resumeix aquesta difícil tasca: “*Si ens deixem apoderar per les nostres emocions, ens arrisquem a retrocedir o enfonsar-nos. Nogensmenys, si les esborrem per complet, no estem cuidant el pacient. Ens enfrontem a una paradoxa: sentir ens impedeix ser cecs a l'ànima del pacient, però ens posa en perill de cegar-nos davant del que està succeint*”. Aquest plantejament no és naturalment nou, però Groopman dona múltiples exemples de com situar-se davant de tan difícil elecció. En l'àmbit del diagnòstic, l'autor analitza les situacions que ens poden portar a fer-ho incorrectament i aconsella com evitar-les. Els seus consells són el fruit d'una llarga experiència que segur que beneficiarà aquells que s'inicien en la professió o que s'estan encara formant a les facultats.

No és aquesta, però, l'única obra de Groopman. Abans ha publicat *The measure of our days* (Viking, 1997), *Second opinions* (Penguin, 2000) i *The anatomy of hope* (Random House, 2004), el que continua la seva tradició

com a periodista científic dins de *The New Yorker*. Cadascun a la seva manera, els seus llibres estan dirigits a analitzar els importants impactes de la malaltia greu en els humans, perquè uns reaccionen amb desesperació i d'altres mantenen la seva esperança, com el metge pot conèixer què cal fer en cada cas i com les seves paraules poden ajudar en tot el procés d'emmalaltir, fins i tot al final. I també, com ajudar a decidir davant d'eleccions incertes. Groopman té, no podria ser menys en aquest temps, una web on els lectors poden conèixer millor tota la seva obra (<http://www.jeromegroopman.com/>). Però pels qui vulguin tenir un primer tast, *¿Me está escuchando, doctor?* és una molt bona opció.

En aquest temps en què les facultats de medicina estan revisant els seus plans d'estudi, no estaria de més que deixessin un espai per la reflexió i l'aprenentatge de la difícil relació entre metges i pacients. És l'obligació dels docents universitaris no deixar aquesta important part de l'activitat mèdica a l'atzarosa fortuna de trobar un tutor adequat. Cal planificar l'adquisició d'aquestes competències de forma explícita. Els llibres de Groopman haurien d'estar en la bibliografia de les activitats que es dissenyin per permetre-ho.